

Warszawa, 8 marca 2023 r.

Pani Zofia Małas

Prezes Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych

Szanowna Pani Prezes,

W odpowiedzi na zapytanie przedkładam opinię prawną w sprawie biernego prawa wyborczego do organów samorządu pielęgniarek i położnych w kontekście zaległości w opłaceniu składek członkowskich i wskazuję, co następuje:

1. Stosownie do postanowień art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (t.j. Dz. U. 2021, poz. 628, dalej „u.s.p.i.p.”), biernie prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izby, z wyłączeniem przypadków wskazanych w art. 12 ust. 2 pkt 1-4 u.s.p.i.p. Nadto, zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy **biernie prawo wyborcze nie przysługuje członkom izb, którzy za okres co najmniej jednego roku w okresie ostatnich pięciu lat przed wyborami nie wykonali obowiązku opłacenia składki członkowskiej, do dnia opłacenia tej składki.**
2. Z kolei zgodnie z postanowieniami § 6 ust. 3 Regulaminu wyborów do organów izb oraz trybu odwoływania ich członków stanowiącego załącznik do uchwały nr 2 I Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Pielęgniarek i Położnych VII kadencji z dnia 4 czerwca 2019 r. w sprawie regulaminu wyborów do organów izb oraz trybu odwoływania ich członków (dalej „Regulamin”) **biernie prawo wyborcze nie przysługuje członkowi samorządu, który za okres co najmniej jednego roku w okresie pięciu ostatnich lat przed dniem wyborów nie wykonał obowiązku opłacenia składki członkowskiej, do dnia opłacenia tej składki.**
3. Pomimo, że pomiędzy regulacją ustawową, a regulaminową występują różnice (ustawa używa zwrotu „przed wyborami”, zaś regulamin „przed dniem wyborów”) kluczowe jest (tożsame w ustawie i regulaminie) określenie, że **biernie prawo wyborcze nie przysługuje „do dnia opłacenia tej składki”.**
4. Stosownie do postanowień art. 110 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. 2022, poz. 1360, dalej jako „k.c.”) jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania, stosuje

się przepisy Kodeksu cywilnego. Zgodnie natomiast z ogólną regułą obliczania terminów wynikającą z art. 111 § 1 k.c. w zw. z art. 110 k.c. termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia. W mojej ocenie powyższe reguły znajdują zastosowanie również dla ustalenia dnia nabycia biernego prawa wyborczego w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 3 u.s.p.i.p.

5. Jak wskazuje się w doktrynie, „przez dzień (*dies*) należy rozumieć dobę, czyli okres obejmujący 24 kolejne godziny, który należy obliczać od północy (godziny „zero”) do najbliższej północy (godziny 24.00), chyba że przepisy ustanawiają inny sposób miary dnia. Dzień (tzw. doba cywilna) jest w prawie podstawową jednostką czasu, stosownie do wypływającej z tradycji prawa rzymskiego metody *computatio civilis* (...)”¹ Biorąc zatem powyższe pod uwagę, opłacenie zaległej składki w dniu wyborów nie skutkuje nabyciem biernego prawa wyborczego. Zwrot „do dnia opłacenia składki” należy zatem rozumieć w ten sposób, że w przypadku opłacenia składki w danym dniu, członek samorządu pozbawiony jest biernego prawa wyborczego do północy tego dnia, a „odzyskuje” bierne prawo wyborcze dopiero w dniu następnym.
6. W przypadku zatem, gdy członek samorządu, który za okres **co najmniej jednego roku w okresie ostatnich pięciu lat przed wyborami nie wykonał obowiązku opłacenia składki członkowskiej** opłaci zaległą składkę w dniu wyborów, nie nabywa on w tym samym dniu biernego prawa wyborczego. W celu nabycia biernego prawa wyborczego powinien on **opłacić składkę najpóźniej w dniu poprzedzającym wybory.**
7. Odnosząc się z kolei do kwestii biernego prawa wyborczego osób zwolnionych z obowiązku opłacania składki członkowskiej należy zauważyć, że stosownie do postanowień z art. 12 ust. 3 u.s.p.i.p. bierne prawo wyborcze nie przysługuje członkom izb, którzy za okres co najmniej jednego roku w okresie ostatnich pięciu lat przed wyborami **nie wykonali obowiązku opłacenia składki członkowskiej.** do dnia opłacenia tej składki. Ustawodawca zatem uzależnił bierne prawo członka samorządu nie od faktycznego opłacenia składki, lecz od realizacji obowiązku jej opłacenia.
8. Jakkolwiek regularne opłacanie składki członkowskiej jest obowiązkiem członka samorządu (art. 11 ust. 2 pkt 4 u.s.p.i.p.), to podkreślenia wymaga, że w przypadku zwolnienia członka samorządu z obowiązku opłacania składki członkowskiej zgodnie z § 4 uchwały nr 18 uchwały VII Krajowego Zjazdu z dnia 20 stycznia 2016 r. (w brzmieniu nadanym uchwałą nr 22 VII Krajowego Zjazdu) członkowi samorządu, który nie opłaca składki w związku z uzyskanym zwolnieniem, przysługuje bierne prawo wyborcze zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.i.p. *a contrario*.

Bartłomiej Achler

adwokat

---

¹ J. Gudowski [w:] M. Dziurda, B. Janiszewska, B. Łukańko, K. Panfil, W. Pawlak, M. Pilich, N. Rycko, J. Sadowski, R. Trzaskowski, J. Gudowski, *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 2 (art. 56–125)*, Warszawa 2021, art. 110.